

„egy asszony miatt, micsoda szégyen”, hogy egy jólelkű fegyőr szavait idézzem, majd óvadék ellenében szabadlábra bocsátják, pár hétig jelentkezget a rendőrségen, aztán visszautazik az Egyesült Államokba, ahol nem vonják felelősségre, és – mint ő maga írja – ennek az élménynek a hatására író lesz, hadd tegyem hozzá, nagy író.

Csak nem azért szúrtam le a taxist, mert nagy író akarok lenni én is?

Állok a lépcsősor tetején, három sorral lejjebb egy fiatal férfi Klee-albumot tanulmányoz. Teste előrefeszül, feje föl-le mozog. Egek! Tisztán látom felülről, éppen a körtés képet bámulja. Rágyújt, megszívja a cigarettáját, majd a legnagyobb körte felé közelít a parázzsal. Hirtelen hátrarántja a fejét, rám vigyorodik, és kiegészíti a könyvből a körtét. Megfordulok, rohanok vissza az imént megtett úton a Klee-terem felé. Amikor az ajtajához érek, két férfi éppen egy asszonyt hoz kifelé hordágyon, a néger teremőrt. Most is látom magam előtt – hogy lehetett fekete bőre sápadt? –, és hallom a hangját: halkan és gyorsan sirt.

NOVELLAPÁLYÁZAT

Gere István

SZERETNÉLEK LÁTNI

Tartozásom M. I.-nak.

Munka nélkül voltam; egy parkba vetettem magam, ahol álmosan figyeltem a zöld szín játékát a gyepen és a fákön. A folyó felől napon száradó uszadék fa és rothadó moszat durva és mégis kellemes szagát hajtotta felém egy jóindulatú, langyos szellő, azt az erős, aromás illatot, amelyet csak hömpölygő, széles vizek partján érezhet az ember. Nemhiába hajtogatom én, hogy nem is város az, amelyet nem szel ketté domború nagy folyó, s ahol, ha elkap a szorongás, nem menekülhetsz a kikötői tarka sokadalomba a testi-lelki jobbagyságot feledni, vagy nem heverhetsz el egy lepusztult parti lépcsőn, a tükröződő fény elől szemedet behunyva, hogy szerelmesedre gondolj. Itt megvolt mindez a kényelem, pedig az utcák csak pár lépésnyire aszalódtak a melegben: a templom és a kórház körül érzéki lobbanásra gyülekezett a hőség, amikor eljöttem előttük, és gyerekklidércek vibráltak az aszfalt fölött.

Ez megint egy délután volt, egy délután, a délutánoknak azzal a markáns ismétlődésével, ami már nem is emberi, istenem, egy délután! mit lehet várni tőle, nem igaz? ahogy mondaná valaki. Volt tegnap, és lesz holnap is. Mégis, az sokat számít, hogy ilyenkor már közelebbinek tűnik az enyhítő este, éltetőbbnek a remény, hogy megint sikerült ügyesen ellaviroznunk a gutautés zátonya mellett.

Ebédig még csak elvagyok az újsággal meg a mosatlannal, s szinte sajnálom, hogy csupán kétnaponta jön össze egy vödör szemét, amit hanyag öltözetben levihetnék,

de a szemétszínáláshoz pénz kell, anélkül nem megyen; tejeszacskóval és krumplihájával lassan telik meg a bödön. Egy nap, lehet, még szemetet is kölcsönkérek majd, hogy lássák, van miből: aranyos csokipapírt, színes kávésuveget, banántokot, egy diszkrét likőrösflyskát (tartalmuk rég nem hiányzik nekem) meg jótállási papirokat, valami megfelelő, bedöglött kis műszaki cikket – összecsomózom egy Macy's reklámszatyorba, és le-föl utazom vele a liften.

Ez nem az a park, ahová egyébként járok, ez túl van az aluljárón, túl a sineken, egyáltalán túl van, túl télen és tavaszon, most még az augusztuson is túl van egy nappal; de a rekkenő nyár nem múlik; közvetlenül ebéd után le se mernék jönni. Fényes délben a napszúrás úgy reszket a levegőben, mint valami hegyes, gonosz aranytű; át-dőf a lehúzott spalettákon is, és arranzsál olyan fényjátékokat, amilyenekről Vermeer csak sok barna sör után álmódott: néha csak leteszem a teáscsésze mellé a könyvet, és eltűnődöm rajta, mi lenne, ha jól zárna a redőny, s ha megigazítanám a legfelső polcon azt a könyvet (egy spanyol regény: nagyon modernnek tartották akkoriban – valamikor –, mert a főhős felkereste benne az író, hogy emberi bánásmódot kérjen tőle), amely pár éve azzal ijesztget, hogy le hull, és estében összetöri a vázát, kosz lesz, szemet, cserepek a földön: – de ha helyére tolnám a könyvet (létra kéne hozzá, arról meg folyton eszembe jutna a kolumbárium), és megreparáltatnám a spalettát, azt hiszem, nem érne semmit az egész. Nem látnám, például, a szemközti tetőn kitartóan csőröző galambokat, ahogy letolt gatyával egymás körül keringenek bájosan, s néha, gyors megkönnyebbülésre, egymás hátára ugranak; s oda lenne ez a kis privát kapcsolatom Unamunóval.

Szóval, a déli hőségben nem szánom rá magam, hogy lemenjek; a szalmakalapot is csak kegyeletből őrzöm az előszobafogason, s hogy Annát, a húgomat bosszantsam vele. Néha feljön takarítani, s első pillantása mindig „azt a régi vacakot” keresi a fogason, ami télen-nyáron ott lóg, nem engedem bántani, tudom, hogy ez neki is nagyon jó fogódzkodó, még ha úgy tesz is, mintha ingerelné, amikor újra meg újra elmagyarázom neki, hogy ez természetes szalma; az újmódi műanyagban egyből lefő az ember feje: volt nekem olyan is, kidobtam egy hét után, mert szorította a koponyám, mint az abroncs. Kell a fenének.

Mellesleg: ilyen hőségben jobb helyeken az emberek nem rohangálnak az utcán, hanem sziesztáznak, pár narancs bő levét kifacsarják egy nagy jégcszilánkra, olyan véletlen alakúra, amit a jégcsákány letör (jégcsákányról ma már csak a krimikben olvashatni, meg „A száműzött Trockij”-ban, s a gyerekek előbb-utóbb ugyanúgy megbámulnak majd egy jégtömböt, mint a dzsungellakók Márqueznél; a jéggyárakból csak a reuma maradt meg a jegesemberek vállában), és aztán ezek a boldog emberek azt a jeges narancslét apránként belötyögik.

Egy és kettő között még mindig nem mehetek le, mert végig az utcán ilyenkor rajzanak ki az iskolások; nagy viháncolással, lökdösődve lefoglalják a járdát teljesen. Nagylányok, fiúk, nem elemisták: errefelé csak gimnáziumok vannak, érdekes, s ha néha kellenél mégis közjük keveredem, megmagyarázhatatlan félszeg leszek, még ha egyben elfog is egy kis „keusche Seeligkeit” (ahogy Te mondanád, kedves Fruskám, mert szégyellnéd magyarul); azért ez nagyobb részét mégiscsak zavartság, nyugtalanító és haszontalan. Egészségesek és szépek mind, de csúnyán beszélnek nagyon.

Háromkor aztán, amikor a konyhaablakból látom, hogy a postás becsönget a ház-mesterhez – fogok egy könyvet, lehetőleg régit, cirmos lapút, bordás gerincűt, hiszen

úgyse olvasni lesz, csak tapogatni: nyilván komolyabb fizimiskával üldögelhet az ember egy parkban könyvvel a kezében, mint anélkül, hiszen henyélő csavargónak nézhetné bárki! s hogy a szemüvegem készakarva vagy véletlenül felejttem otthon, az már nem tartozik senkire, teljes joggal ülök a folyóra néző padon, figyelem, hogy a kishajó ár ellen fordul, és lassan, riszálva odahízelgi magát a stéghez (nem véletlen, hogy a nagy hajósnemzetek nyelvén a hajó nőnemű, nem bizony), s a matrózfiú gyakorlott kézzel veti ki a kötelet a bakra.

Egy éve, hogy kiraktak a jó helyemről, s hát hiába is emlegetném a dolgot, mint esetlegest, nem hirtelen ötlet ez már régen: először a templom kertjébe kezdtem járni, de pár hónapja átszoktam ide; bevett programom lett, és már ismeretségem is van a parton, egy leányanya vagy hogy' mondják ezt most, ha mondják egyáltalán, mindenesetre nagy csacsi a kicsike, de szereti a komoly témákat. Közös padunk lett – foglalom a helyet –, s ők öt felé jönnek, gurulva, használt babakocsival (akkora benne a féder, mint egy hintóban, s csak az ég a tudója, hanyadik kis jószág gügyög meg büfizik benne boldogan), letelepszének; nem egyszerű! illendően panaszkodunk kicsit a melegre; egy legyintéssel elintézzük a politikát, aztán a metaforák különös természetéről beszélünk (haha): meghallgatva szomorú, de épp ezért vagy ezzel együtt banális történeteit a marakodásokról gyermeke apjával, mit is mondhattam volna? „Némely embert a szerencse tenyerén hord, míg a másik ember számára csak azért tart tenyeret, hogy megpofozza vele” – idézem valahonnan nagy bölcsen, s ő – jó érzékkel – nem is elégedett meg ezzel az elkenéssel, azt mondta, röhej, hogy mindig csak a sors „kezé”-ről hablatyol mindenki, holott lába is van, nagy túrabakanccsal, hogy jól seggbe rúgja az embert; nem, mondtam erre én kicsit szárazon és tudálékosan; lába az Istennek van, szája a világnak, nyaka az üvegnek, tokja az észnek. Hát persze. Akkor legyintve (előtte vagy utána?) áttértünk a magyar irodalomra, mert az ölemben tartott könyvre bökkve megkérdezte, nagy hülyeség-e, s hogy kit szeretek olvasni általában, meglepő kérdés, nemde, s én – rövid habozás után közöltem, hogy majd' mindenkit, akinek ...dy-ra végződik a neve, új megvilágítás merőben, megközelítésnek furfangos legalábbis, erre ő rávágja ...dyt; hát persze, őt is, mondom én engedékenyen, de van még más is (a „Géza és Dusan”-t tapenolom éppen), mire ő: hát kéne végre egy olyan lexikon is, ami a végződésekkel kezdődik!

Világos.

Aztán nekik menni kell; én még maradok, kinyitom a könyvet és becsukom, elmegyek a partig, visszaülök a padra. A komp egy csapat gyereket hoz a szigetről, csupa kislány, piros arcúak, fáradtan vidámak, egyforma ruhában mind.

Csak szürkület után mondok le róla, hogy újra lássalak, csak akkor, amikor kigyullad az első lámpa, s a várakozás, mint a viasz, lassan megdermed az arcomon, de addig mindegyre remélem, hogy egyszer csak megjelenysz, s az a zöld, mohazöld egybeszabott ruha lesz rajtad, amire talán már nem is emlékszel (elől, a nyaka alatt fémcipzár, s a húzóka törött), használt babakocsiban tolod az unokádat – ha rád merik bízni, vagy ha van még türelmed a gyerekekhez –, és amikor elmélem érsz, én úgy teszek, mintha elmélyülten olvasnék, te úgy teszel, mintha meglepődnél, és azt mondogod: helló! mi jót olvasunk?! És akkor nevetünk.

De ilyenkor már csak a kutyákat hozzák le, s mire az utolsó komp lámpája is átimbolyog a túlpartra a sötét vizen, fölkelek én is; a sarki spiben iszom egy pohár muskotályt (vagy amit annak hinak itten: lehet, lesz egész nemzedék, mely sose érezte az igazi muskotály ízét/illatát, azt fogják hinni, hát igen, ilyen a muskotály, mit is fecseg-

nek róla annyit: éppolyan pocsek, mint a többi), kiürítem a postaládát. Délután – elmenetkor – szemérmesen elfordulok, oda se nézek, világít-e valami a sötét dobozban: adok egy kis laufot magamnak a csalódáshoz, s neked, édes Fruskám, hogy végre rászánd magad, holott tudom, hogy a postás csak egyszer jár.

Csak a reklámújság, de nem dobom tovább egy másik postaládába, mint régen: újabban fölviszem.

A lift előtt egy létra várakozik. – Fáradjon előre, én úgyis előbb szállok ki – tessékelném; festenek az ötödiken, néha hallani, hogy surrog a pemzli, de úgy látszik, a létra nem mer velem együtt feljönni. Annyi mindent hall az ember. Érthető. Talán legközelebb, ha már megismer. Fásult.

Szöszmötölök a kulccsal, s tudom, ha az ajtó kinyílik, üres lesz a fogas, a foncsorát vesztett tükröt nem takarja kabát, csak a straw-hat: George Kennedy játszott benne a detektívet, és csapnivaló volt az egész. Talán még a percc. Még haza is hoztam belőle. Egy nagyon magas, vékony, sovány arcú ember árulta, aki aztán átkerült a Puskin moziba, és hogy onnan hová?...

Lerúgom a cipőm – már hétfőn ki kellett volna kefélni, de úgy húzódik minden –, s a konyhában egy pohár szóda mellett elolvasom a horoszkópokat. Csacsiság, tudom! de telik rá, néha azt is mondhatja az ember: talán. Ha kedve ahhoz van. Talán a Mérleg, talán a Halak. „A hét második felében felbukkan egy régi ismerős.” Szeretnélek látni. Talán a halak nem hazudnak.

Szuly Gyula

ÁLCÁZVA, BUDÁN

Szememre sarkából kifordult,
 ebül veszett otthon lebeg,
 fákat, bokrot zsandárnak nézek,
 harctérnek utcarészletet,
 akkoriban tatárdúlás volt,
 és már jöttek is a törökök,
 vérig sértett légterünkön
 kalózgép lelke dübörög.
 Zivataros századainkból
 maradt köröttem aknazár,
 egy rég megbékélt utca sarka
 még most is ütközetre vár,
 történelmi múltam kutatják
 kíváncsi, vizslató szemek,
 szülővárosom hontalanja,
 kísértő lélek, lehetek,
 aki győzelemért fohászt küld